

DELMAGYARORSZÁG

SZEGED. Szerkesztőség: Somogyi ucca 22. I. em. Telefon: 23-33. - Kiadóhivatal, külsősúgónyvlar és jegyiroda: Aradi ucca 8. Telefon: 13-06. - Nyomda: Lőw Lipót ucca 19. Telefon: 13-06. - Távirat és levélcím: Dél-magyarország, Szeged

Kedd, 1937 április 20.

Ara 10 fillér

XIII. évfolyam, 88. sz.

ELŐFIZETÉS, Havonta helyben 3.20 vidéken és Budapesten 3.00, külföldön 4.40 pengő. - Egyes szám ára hétköznapi 10, vasár- és ünnepnap 16 fill. Hirdetések (elvétele tarifa szorint). Megjelenik hétfő kivételével naponta reggel.

A politika nagy szegedi vasárnapja

Olyan vészterhes időkben és olyan sorsdöntő feladatokkal, mint Darányi Kálmán, nem a háború befejezése, de a kiegyezés óta sem állt miniszterelnök Magyarország élén.

A világháború második felében, amikor már tornyosulni kezdtek olyan viharfelhők, aminek sem a 18-dik század vége felé — francia forradalom —, sem a 19-dik század elején nem tornyosultak Európa fölött — Napoleon, szent szövetség, egyik legvéresebb szabadságharca a világnak, a görög szabadságharc, a Balkán kialakulásának kezdete — elhatározta az akkori magyar kormány, hogy Ferenc József elé vezeti a törvényhatóságok tisztelgő küldöttségét. A schönbrunni császári palota nagy fogadóterme zsúfolásig megtelt — nemcsak küldöttek voltak az ország minden részéből, hanem újságírók is — s amikor Ferenc József megadta az ország küldöttsége szónokának a választ, lelépett az emelvényről s Csernoch János megszólításával megkezdődött a cerkél. Ettől kezdve Tisza István nyulánk, szikár, feketeszakállas és feketepápaszemű alekja a fogadtatás végéig állandóan közvetlenül Ferenc József háta mögött magasodott és látható aggodalommal őrködött.

Darányi Kálmánt legutoljára akkor látta a sorok írója, amikor Lázár Andor társaságában még mint földművelésügyi miniszter aránylag gyakran fölkereste az egyik pesti dunaparti éttermet. Akkor mintha hasonlítottak volna egymásra. Vasárnap a miniszterek közül Lázár Andor lépett ki legelőször a színpadra. Egészen a régi volt, ahogy elvegyült a képviselők és a szegediek között. Nem változott. A miniszterelnök a hivatalos aktus megnyitására lépett be hivatalos személyek élén. A dübörgő fogadtatás nagyon kellemesen érinthette. Látszott rajta. De a szája szögletében állandóan meghúzódik kis fáradt gunyorosság. Látszik, hogy állandóan őrt kell állnia. Figyeli a szegedi főispán, különösen az országos pártelnök megnyitó beszédét. Egészen oldalt fordul, amikor Shvoy Kálmán beszél és érdeklődéssel hallgatja Hunyadi-Vas Gergely tapintatosan rövid felszólalását is. Országszerte hatalmas érdeklődéssel várt miniszterelnöki programjának — mert az volt — elmondása közben a monoton hang mellett élesen hangsúlyoz is. Hogy elhatározása egyes kérdésekben tántoríthatatlan, — rendszárlás, kirobbanások elfojtása — azt olykor a hang dinamikájával is érzékelteti, nuanszíroz és néha finoman fenyegető, mint amilyen kormányzása első napjaiban volt, amikor kijelentette, hogy jobboldali szintén, de egyéni módszere szerint.

A diktatúrával megint szembe fordult és kijelentette, hogy a kótyagosokat — Darányi kifejezése — ártalmatlanná fogja tenni. Meg akarja oldani az ifjúság elhelyezésének problémáját, de nem fogja túrni — mondta felémelt hangon — a kilengéseket.

Ennél a mondatánál élénken tapsoltak a nézőtérén megjelent szegedi egyetemi tanárok is. Beszéljünk nyíltan a zsidókérdésről is — mondta nagy figyelmet keltve Darányi. Azután felemlítette, hogy igaz, hogy nálunk nagyobb számarányban vannak zsidók, mint a legtöbb európai országban, de hát abban, hogy lerongyolódunk, elsősorban mégis a világháborúnak, az országot megcsonkító trianoni békének s a gazdasági vilákrizisnek van szerepe. Élénken megtapsolták, amikor erőteljes rendszabályokat helyezett kilátásba a galíciai zsidók bevándorlása ellen, a legnagyobb tapsvihar azonban akkor zúgott fel, amikor bejelentette fölemelt hangon, hogy megszünteti az álláshalmazást.

A lap más helyén közöljük a teljes miniszterelnöki programot. Itt — magunkévá téve a miniszterelnöknek az ellenzéki alkotó kritikáról mondott szavait, amelyeket mindig hirdettünk és követtünk — néhány olyan megjegyzésre szorítkozunk, amelyek el nem mondása a legsúlyosabb kötelességszegés lenne részünkről. A miniszterelnök ur a legközelebbi jövőre adott csak programot. Bizonyos azonban, hogy ez a program országmentő és országépítő program. A mai nagy időknek ez a munkaterv mégis olyan értékkel és dicsőséggel fog bevésozni a történelembe, amilyent a megvalósítás tempója, módja, eszközei és eredményei kivirágoztatnak.

Amikor a zsidókérdésről beszélt a miniszterelnök, szellemes fordulattal kapcsolatba hozta ezt a kérdést a törvények tiszteletével, majd finom hangsúllyal hozzátette, hogy „de az üzleti életben is.” Többen már a helyszínen félre értették a miniszterelnököt, néhányan tapsoltak, néhányan mosolyogtak, a félreértők száma azonban a gyűlés óta egyre nő. Mi meg vagyunk győződve, hogy a törvények tiszteletének az üzleti életben való ilyen általános hiányát a miniszterelnök ur nem az egész magyar kereskedő osztállyal kapcsolatban állapította meg. Nem beszélünk most azokról a kereskedőkről, akik a társadalom kimagaslóan tisztelt tagjai s akik egész életüket nemcsak hazájukhoz való hűségben és a törvények tiszteletében, hanem a közügyekért való fáradhatatlan munkásságban is töltötték, de emlékeztetünk például arra a sok-sok zsidóra, akik kegyelmes vagy méltóságos címzéshez a kormányoktól nyert kitüntetés vagy címudományozás révén jutottak. Igaz, ezek javarészt gazdag emberek. A kormány viszont népi politikát hirdet és ha a keresztény nemzeti politika nem akadályozza annak, hogy a Vida Jenőkből kegyelmes urakat csináljanak, akkor annak még kevésbé lehet akadály, hogy ne gátolja, hanem egvengesse az irányzat a kereskedő boldogulását és boldogulni hagyja a népi politikát — kiszidót is.

Ez a hely szűkre szabott határai miatt se

alkalmas arra, hogy igazunkat bünyözési statisztikák felvonultatásával is bizonyítsuk. De a miniszterelnök jóhiszemű kijelentése nyomán támadt kétértelműséget el kellett oszlatnunk. Az egész tisztes magyar kereskedelem; a Baross szövetség épp úgy, mint a Lloyd, a Wagnerek épp úgy, mint a Lampelek joggal tarthattak rá igényt és megszolgálták alkotó gazdasági tevékenységgel. De el kellett végeznünk ezt a kötelességet a Sándor Pálok, Obláth Lipótok és Wimmer Pülöpök emlékének kegyeletes ápolásáért is.

Az ipar és a kereskedelem szempontjait Bornemisza Géza, a kereskedelemügyi minisztérium ideiglenes vezetésével megbízott iparügyi miniszter fejtegette. Azt állítja, mondta többi között, hogy a kormány kereskedelemellenes politikát folytat. (Volt a háború óta olyan kereskedelmi miniszterünk is, aki szükségesnek látta kijelenteni, hogy nem ellensége a kereskedelemnek.) Bornemisza így folytatta: „De természetesen a kereskedelemnek is tekintettel kell lenni azokra a legális kereskedelmi alakulatokra, amelyek a magyar nép széles rétegeinek, elsősorban a falusi lakosságnak védbástyái voltak a múltban s reméljük, azok maradnak a jövőben is.” Nem tudjuk, értesülve van-e az iparügyi miniszter ur arról, hogy a Hangya terjeszkedésében egzisztenciájuk veszélyeztetésével érdekelt szegedi kereskedők zöme nemzeti alapon áll és keresztény. Az iparügyi miniszter ur azt akarja, hogy a Hangya ne csak fogyasztási, hanem termelési és értékesítési szerv is legyen. Mi marad akkor a kereskedelemnek? A magyar gazdasági élet részére évtizedeken át világértékeket termelt nagyszerű magyar kereskedelemnek?

A nézőtérén nagy számban megjelent gazdák melegen tüntettek Shvoy Kálmán mellett. Akkor azonban, amikor a paprikarendeletről kezdett beszélni, a meleg hangulatot tartózkodó és hűvös csönd váltotta fel. Bártortalan megjegyzések a rendelet visszavonását követelték és szidták a Hangyát.

Nem tudjuk, vigasztalásnak, vagy megnyugtatósnak szánta-e Bornemisza iparügyi miniszter azt a kijelentést, hogy gazdasági politikáját a kormány evolúciós uton, nem forradalmi eszközökkel és diktatúrával akarja végrehajtani. A kereskedőknek kevés vigasz, a Hangya pedig egész biztosan gyorsabb tempót szeretne. Nem volt ugyan teljesen világos, mégis igen érdekes, sőt több: jellemző az iparügyi miniszternek a jobboldali szélsőségekről adott meghatározása. Nem tudjuk, azt érti-e az egyes terminus technikusok alatt, amit mi, s velünk együtt az ország közvéleményének bizonyára nagyobbik része, ha igen, igaza van, amikor azt mondja, hogy nem lehet jobboldali szélsőségnek minősíteni, ha a kormány és az egyes párt keresztény nemzeti politika érvényesítésére törekszik, ha a keresztény magyarságnak a gazdasági életben való jobb érvényesülését kívánja előmozdítani és ha a magyar ifjúság jövője érdekében áldozatokat